

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В И С Н О В О К

до проекту Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких законів України щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України» (реєстр. № 5208 від 05.03.2021)
та альтернативних до нього:
законопроекту (реєстр. № 5208-1 24.03.2021),
законопроекту (реєстр. № 5208-2 24.03.2021)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув на своєму засіданні 19 травня 2021 року (протокол № 45) проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких законів України щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України» (реєстр. № 5208 від 05.03.2021), внесений народними депутатами України А. Герусом та іншими та альтернативні до нього: законопроект (реєстр. № 5208-1 24.03.2021), внесений народним депутатом України О. Кучеренком, законопроект (реєстр. № 5208-2 24.03.2021), внесений народними депутатами України А. Чорноморовим та іншими.

Проектом Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких законів України щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України» (реєстр. № 5208) передбачається послідовний підхід зниження залежності від поставки товарів із Російської Федерації, зокрема через введення спеціальних мит на відповідні поставки дизелю, скрапленого газу, бензинів, різних марок вугілля. Також передбачається надання повноважень Регулятору обмежувати або забороняти імпорт електроенергії із країни-агресора.

Раніше Кабінетом Міністрів України вже було вжито деяких заходів відповідно до частини одинадцятої статті 29 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» стосовно імпорту товарів походженням з Російської Федерації.

Так спеціальні мита було запроваджено стосовно скрапленого газу, важких дистилатів (газойлів) (дизельного палива), що ввозяться на митну територію України трубопровідним транспортом, деяких товарних груп вугілля.

Даним законопроектом пропонується переглянути такий нерівний підхід та зобов'язати Кабінет Міністрів України прийняти акти щодо запровадження

спеціальних мит на антрацит, вугілля, нафтопродукти, що походять з Російської Федерації, а також надати Верховній Раді України звіт щодо того, як Кабінет Міністрів України використовував інструмент щодо зменшення залежності від імпорту з держави-агресора, наданий Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Також законопроектом пропонується надати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) повноваження щодо обмеження доступної пропускнуєї спроможності, що розподіляється на добових та місячних аукціонах у 2021 році, та анулювання результатів річного аукціону у частині міждержавних перетинів між Україною та державою-агресором. Такі повноваження забезпечать можливість обмежувати імпорт електроенергії з Російської Федерації на ринок України.

Крім того, з метою отримання відомостей державою та суспільством щодо рівня взаємодії між суб'єктами ринків у сферах енергетики та комунальних послуг з суб'єктами господарювання держави-агресора і оцінки відповідних ризиків пропонується запровадити звітування щодо зобов'язань учасників енергетичних ринків за кредитними угодами, укладеними з суб'єктами господарювання держави-агресора та особами, пов'язаними з такими суб'єктами господарювання відносинами контролю.

Окремою нормою законопроекту пропонується запровадити обов'язок Міністерства енергетики України ініціювати вжиття невідкладних заходів у разі зниження запасів палива на складах електростанцій нижче встановленого мінімального рівня з метою уникнення порушень роботи об'єднаної енергетичної системи України.

Законопроектом пропонується, щоб кошти отримані від справляння таких спеціальних мит були спрямовані на оплату електроенергії виробникам за «зеленим» тарифом. Це створить нове джерело для таких виплат, дозволить не підвищувати тарифи на електроенергію для кінцевих споживачів, але призведе до покращення рівня розрахунків із виробниками за «зеленим» тарифом, а також надасть ресурс для погашення існуючих боргів.

Що стосується альтернативних законопроектів:

Проект Закону (реєстр. № 5208-1) покликаний посилити енергетичну незалежність України шляхом забезпечення умов для інтеграції української енергосистеми із зоною континентальної Європи ENTSO-E, у тому числі передбачити конкретні строки та заходи для цього.

На відміну від основного проекту Закону (реєстр. № 5208) законопроектом (реєстр. № 5208-1) пропонується включити до Закону про ринок електричної енергії термін «технологічний переток електричної енергії».

Пропонується обмежити можливість технічних перетоків необхідністю купівлі / продажу електричної енергії з метою забезпечення безпечної роботи ОЕС України та держав, що є членами (сторонами) Європейського Союзу або Енергетичного Співтовариства та/або отримання-надання аварійної допомоги між ОЕС України та енергетичними системами інших країн.

Проект Закону (реєстр. № 5208-2) пропонує більш виважений з огляду на економічну кон'юнктуру підхід зниження залежності від поставок товарів із Російської Федерації для посилення своєї енергетичної незалежності від впливу держави-агресора.

Взято до уваги те, що всі вітчизняні шахти з видобутку антрациту, критичної сировини для виробництва агломерату (напівфабрикат для виробництва чавуну), залишились на непідконтрольних територіях України, українські металурги внаслідок обмеження імпорту з Російської Федерації змушені будуть переорієнтовуватись на дорожчий морський імпорт зі складів в Роттердамі або Азії, що призведе до росту собівартості продукції українського газово-металургійного комбінату та втрати експортних ринків. Як наслідок, економіка України втратить податкові надходження на рівні 0,3 млрд. гривень на рік та понесе збитки внаслідок зниження експорту на 0,1 млрд. доларів США на рік.

Обмеження поставок / обкладання митами дизельного палива із Російської Федерації, зважаючи на значну загальну залежність України від імпорту дизпалива (понад 80% споживання), призведе до зростання внутрішніх цін на дизпаливо, що матиме негативні наслідки для агровиробників та транспортної галузі, крім того матиме місце зростання роздрібних цін на продукти харчування та перевезення, що вдарить по пересічним українцям.

Також даним законопроектом (реєстр. № 5208-2) передбачається надати повноваження Регулятору та Раді національної безпеки та оборони України погоджувати доступ до пропускнуї спроможності електроенергії, що розподіляється на добових та місячних аукціонах з розподілу пропускнуї спроможності із країни-агресора на 2021 рік.

Що стосується питань, які віднесені до предметів відання Комітету з питань цифрової трансформації, то законопроект передбачає надання відомостей щодо кредитних договорів з суб'єктами господарювання Російської Федерації та/або особами, пов'язаними з такими суб'єктами господарювання відносинами контролю та публікування їх на офіційному веб-сайті Регулятора.

Міністерство енергетики України підтримує всі законопроекти (основний та альтернативні) із певними зауваженнями. А саме:

Що стосується законопроекту (реєстр. № 5208) Міністерство пропонує підпункт 1 пункту 2 проекту Закону України викласти в такій редакції: «З метою недопущення або у разі порушення безпеки постачання електричної енергії центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі надає пропозиції Кабінету Міністрів України разом з проектами необхідних нормативно-правових актів щодо заходів, які слід вжити для недопущення порушення безпеки постачання електричної енергії».

Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.08.2020 № 719 «Про запровадження спеціального мита на окремі товари походженням з Російської Федерації, що ввозяться на митну територію

України») Кабінет Міністрів України затвердив ставки спеціального мита на окремі товари походженням з Російської Федерації, що ввозяться на митну територію України.

Оскільки зазначене питання вже врегульовано Міністерство пропонує абзац другий пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону виключити.

Що стосується законопроекту (реєстр. № 5208-1) доповнення статті 23 після частини третьої новою частиною четвертою, якою зокрема передбачено, що доступ до пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою здійснення комерційного перетоку електричної енергії між ОЕС України і енергосистемами держав, що не є членами (сторонами) Європейського Союзу або Енергетичного Співтовариства не допускається, Міністерство пропонує виключити.

Крім того, затвердженим планом синхронізації вже визначено необхідні заходи та терміни виконання, задекларовані у проекті Закону, тому вимоги до Міненерго України щодо необхідності виконання всіх заходів для забезпечення переходу ОЕС України на паралельну роботу з об'єднанням енергосистем держав – членів Європейського Союзу, в тому числі, щодо роботи ОЕС України в ізольованому режимі Міністерство вважає недоцільними.

Що стосується законопроекту (реєстр. № 5208-2) Міністерство вважає, що підпункт 1 пункту 2 проекту Закону України необхідно викласти у такій редакції:

«1) статтю 16 доповнити новою частиною третьою такого змісту:

3. З метою недопущення порушення безпеки постачання електричної енергії або для усунення причин та наслідків такого порушення, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, надає пропозиції Кабінету Міністрів України щодо заходів, які необхідно вжити для недопущення (усунення) порушення безпеки постачання електричної енергії разом з проектами відповідних нормативно-правових актів».

Національне комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг підтримала законопроект (реєстр. № 5208) та висловила ряд зауважень до нього, а саме, - пропонує передбачити додаткові невідкладні заходи щодо відновлення безпеки постачання та викласти частину третю статті 16, якою доповнюється Закон в такій редакції:

«3. У разі критичного порушення безпеки постачання, у тому числі зниження рівня запасів палива нижче затверджених у встановленому порядку обсягів резервів відповідного палива для певних типів електростанцій (зокрема, для електростанцій, які працюють на вугіллі), що призведе до призупинення або припинення роботи ринку електричної енергії або його окремого сегменту, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі протягом 24 години інформує про таке зниження на кожній відповідній електростанції Кабінет Міністрів України, Раду національної безпеки та оборони України, Службу безпеки України, Регулятора, Антимонопольний комітет України, центральний

орган виконавчої влади, що формує та реалізує державну політику економічного розвитку, оператора системи передачі та невідкладно надає пропозиції щодо заходів, які слід вжити для необхідного підвищення рівня таких запасів, разом з проектами необхідних нормативних актів».

З боку **Міністерства цифрової трансформації України, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації** зауважень та пропозицій немає.

Народні депутати України – члени Комітету з питань цифрової трансформації в цілому схвалюють ідею щодо необхідності зниження залежності від поставки товарів із Російської Федерації.

Проте, законопроекти (реєстр. №№ 5208, 5208-1, 5208-2) у запропонованій редакції допускають як можливість імпорту електричної енергії з Російської Федерації шляхом її транзиту через територію Республіки Білорусь, так і імпорт електричної енергії, яка виробляється у Білорусі з російських енергоносіїв та реалізується на територію України за демпінговими цінами.

Зазначене несе, зокрема, ризик вимушеної зупинки українських енергоблоків як атомних, так і теплових електростанцій.

При цьому, як відомо, в Україні достатньо енергетичних потужностей для того, щоб власними ресурсами забезпечувати державу електроенергією.

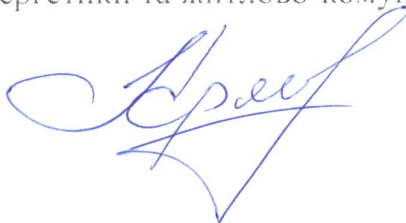
На думку Комітету, зазначені обставини потребують врахування з метою досягнення задекларованої мети щодо посилення енергетичної незалежності України.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України **прийняти за основу** проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких законів України щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України» (реєстр. № 5208 від 05.03.2021), внесений народними депутатами України А. Герусом та іншими з врахуванням окремих положень законопроектів, альтернативних до нього (реєстр. № 5208-1, реєстр. № 5208-2) та доопрацювання відповідно до висловлених вище застережень та зауважень при підготовці до другого читання.

2. Направити висновок Комітету з даного питання до Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО